

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin.. ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 19. septembra 1902.

List 38.

Izven cerkve ni izveličanja.

Sv. Atanazija veroizpoved se začneja z besedami: „Kdorkoli se hoče izveličati, ta mora pred vsem trdno verovati v katoliške vere nauke. Ako kedo te vere v celoti in v posameznostih ne ohrani, ta bo brez dvoma pogubljen.“ Te besede so trde današnjemu versko mlačnemu, brezbriznemu svetu. A nikakor pa ne kažejo onega sovraštva, s kojim hoče, kakor trdijo posvetnjaki, sv. cerkev vse prokleti, vse pogubiti. Le ljubezen značijo vesoljne cerkve, ko svari ljudi pred versko mlačnostjo, ko kaže prepada, kamor drivajo, če so brez vere. In čim bolj mlačen postaja svet, tem bolj je potrebno, da cerkev jasno in določno pove, kako se izveliča le tisti, ki ostane zvest ud sv. cerkve in trdno veruje v njene nauke.

V tem sestavku se pač ne gre zato, da se pove, kedo bo izveličan, nego zato, da se jasno pokaže, kaj izveličuje.

„Izven cerkve ni izveličanja“: ta stavek ni nikaka obsodba, nego je le verska resnica. S tem stavkom se zameta le trditev onih, ki mislijo v svoji predrznosti Bogu kljubovati in si v izveličanje izbrati drugih potov, ali pa tudi nikakih. S tem stavkom se odločno zavračajo oni, ki predrzno segajo v božje pravice, v božjo previdnost. Mi vemo, da je Bog rekel: „Moje je maščevanje, jaz povem ob svojem času, da jim spodleti noga.“ (Deut. 32, 35.) Torej ne sme nihče soditi, da ne bo sojen. (Mat. 7, 1.) Sv. cerkev tudi nikoli ne sodi o osebi, pač pa sodi o verski resnici. Torej s svojo besedo: Zunaj cerkve ni izveličanja, ne sodi, kdo bo izveličan, nego le to pove, kaj izveličuje.

Resnica je, da brez naukov, razodetih od Krista in brez njegove milosti ni izveličanja.

Kakor pa je le en Bog, tako je tudi le ena resnica, ker resnica izhaja iz Boga, ki je absolutna resnica, resnica sama ob sebi. Kakor je Bog edin in neizpremenljiv, tako je tudi resnica ena in neizpremenljiva. Torej je nemogoče, da bi več ver, ki si nasprotujejo v svojih resnicah, bilo pravih. Potem bi bilo dvoje nasprotujočih si stvari resnično: n. pr. vice so = vic ni. Ker si pa razne vere nasprotujejo v svojih resnicah, zato ni mogoče, da bi bile vse resnične. Ker On, ki je Bog resnice, ne more pripustiti, da bi eden veroval to, drugi kaj nasprotnega. Tega ne more dovoliti, da bi bilo temu nekaj dovoljenega, kar je drugemu prepovedano.

Ali tudi kriva in ne samo prava vera izveliča človeka? Kriva ne more izveličati, ker njej je tolika vrednost, kakor da bi je ne bilo. Kriva vera ni nikaka vera: torej more izveličati le prava vera. Kot nositeljico in hraniteljico večno resnične in neizpremenljive vere se je pa izkazala katoliška cerkev tekom 18 stoletij. Le v njej se je krščanska vera ohranila čista: le ona je ostala neizpremenljiva.

Vsa različna verstva prejšnjih stoletij so se poizgubila tekom časa, ni jih več. In tudi danes ni verske ločine, ki bi bila vstrajala neomajena vsa stoletja, v vseh okoliščinah. To dokazuje razvoj protestantizma, kot so ga učili Strauss, Feuerbach, Bruno-Bauer. Nikdar ne morejo imenovani zadovoljiti svojih privržencev. Česar protestant v protestantizmu pogrša, to najde v katoliški cerkvi, namreč edinost, življenje in moč. Le razni predsodki, ki se že v mladosti vcepijo otrokom, so vzrok, da toliko poštenih protestantov ne stopi očitno v katoliško cerkev, dasi so že nje somiš-

ljeniki od one dobe, ko so se zavedli boljšega svojega prepričanja.

Sv. cerkev, ki edina hrani prave izveličalne nauke, se smatra za edino izveličalno. In da je le v eni cerkvi najti pot izveličanja, to je izrekel že Krist sam: „Jaz sem vrata: ako kdo skozi mene noter gre, bo izveličan“. (Iv. 10, 9.) „Kdor cerkve ne posluša, on naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik“. (Mat. 18, 17.) „Jezus je vogelni kamen; v nikomur drugem ni izveličanja. Zakaj nobeno drugo ime ni dano pod nebom ljudem, v katerem bi zamogli izveličani biti“. (Dej. ap. 4, 12.) Torej sveto pismo pozna le eno pot v izveličanje: vero v Jezusa, vstop v cerkev. Vsi sveti očetje trdijo, da je le ena cerkev, v kateri se ljudje izveličajo in v kateri deli Jezus izveličalna sredstva in da zunaj nje smrt Kristova ni v odrešenje. Krst ni ne v izveličanje, kdor ne prizna Krista za glavo. Nikdo pa nima Jezusa za glavo, kdor ne pripada cerkvi, Njegovemu telesu“. (De unitate eccl. c. 19.) Prav piše sv. Avguštin na drugem mestu: „Le katoliška cerkev je telo Kristovo, katere glava je On. Zunaj tega telesa ne oživlja sv. Duh nobenega. Sv. Duha nimajo, ki so izven cerkve“. (Ep. 10. ad Bonifacium comitem.) In v svojem 125. pismu do Donatistov pravi: „Kdor se loči iz cerkve in naj zunaj cerkve še tako izgledno živi, on zapade radi te edine pregrehe, da se je ločil iz cerkve, jezi božji in ne bo deležen izveličanja“.

Razloge pa, na katere se naslanjajo sv. očetje pri svoji trditvi, navaja sv. Avguštin v svojem govoru „De Tempore“ (Sermo 181.): „Le v katoliški cerkvi se daruje daritev v odrešenje; le oni prejmejo plačilo, ki delajo v vinogradu Gospodovem. Vsi so poginili, ki niso bili v ladji Noetovi. Ud, ki je odrezan od telesa, nima življenja v sebi: veja odrezana od drevesa, ne more niti rasti, niti zeleneti, niti sadu roditi; studence se ne os, kateremu se izvir zamaši. Sv. Ciprijan piše (De unitate eccl.): „Oni nima Boga za očeta, ki nima cerkve za mater“. Tudi prerokovanje Izaijevo razlagajo sv. očetje kakor protokole, tičejo se sv. cerkve: „In tvoja vrata bodo vedno odprta, dan in noč ne bodo zaprta, da se moč narodov k tebi pripravi in kralji njihovi pripeljejo k tebi ljudstvo: kraljestvo, ki tebi ne služi, izgine in narodi bodo pokonečani popolnoma“. (Iz. 60, 11, 12.)

Verska resnica o edino izveličalni cerkvi je prav v smislu besede „cerkev“ in sicer tako, da so jo izrazile celo one stranke v besedi in dejanju, ki so se ločile od cerkve. Tako pravi confess. Helv. 1. c. 17: Občestvo s pravo cer-

kvijo cenimo tako visoko, da učimo: „Vsi, ki se ločijo od nje, nimajo v Bogu življenja“. Cerkev, ki se ne prizna kakor edino izveličalno, izreka sama nad seboj obsodbo. Zato so vsi oni, ki so započeli nove sekte, razglasili novo svojo cerkev za edino izveličalno. V dejanju pa so to pokazali s tem, da so silili drugoverne celo s silo vanjo. Če pa je v vsaki cerkvi se mogoče izveličati, čemu veliko cepljenje cerkva v 16. stoletju? Koliko odgovornost so si nakopali oni možje, ki so povzročili tako cepitev in ustanovili cerkve, ki v izveličanje niso neobhodno potrebne? In čemu trdovratno vstrajanje v svoji cerkvi, čemu vsa branitev, naj se ne vstopi v drugo cerkev, če je za izveličanje vse eno, katere vere se držimo, v katero cerkev da spadamo?

Ako pa kedo vidi v načelu o edino izveličalni cerkvi nestrpnost, intoleranco, tedaj ne sme prezreti, da je taka nestrpnost vtelesena resnica. Resnica se ne more bratiti z neresnico in jej ne more priznati mesta, ako noče sebi izpodkopavati stališča in temelja. To ni intoleranca, to hoče le naš Bog in Izveličar, ki ne trpi malika ali beliala pri sebi ali proti sebi. (I Kralj. 5.) To je podedovanščina od sv. apostolov, ki so z besedo in dejanjem učili, kako ostro naj se postopa z zmotami in kako neizprosno naj se trdovratni njihovi zastopniki pahnejo iz njenega naročja. (I. Tim. 1, 20; 2. Tim. 2, 18; Tit. 3, 10.)

Da se pa ta nestrpnost ozira le na stvar in ne na osebo, je jasno. Te, ki se ločijo od cerkve, ona sicer izključi iz svoje srede, a nikdar si ne upa, obsoditi koga in izreči nad njim svojega prokletstva. Z žalostjo sicer stori to, a ona se tolaži z besedami apostola: „Izmed nas so izšli, toda niso bili iz nas; ko bi bili namreč iz nas, bili bi gotovo ostali z nami, pa nad njimi se očitno kaže, da niso vsi iz nas! (I. Iv. 2, 19.) Sv. cerkev pove le, kaj izveličuje, obsoja ne: kajti le Bogu je znano, kedo bo izveličan.

Cerkev ločuje sicer materialne in formalne heretike, to je take, ki vedoma priznavajo versko zmoto in take, ki nevedoma slede zmoti meneč, da je resnica. O prvih pravi, da jim ni mogoče izveličati se, ker se drzno ustavljajo spoznani resnici in torej greše zoper sv. Duha. (2. Tim. 3, 8.) O drugih pa pravi, da jih zmota ne more izveličati, a pravi tudi, da jih ne pogubi. Ako pa dojdejo taki v hude grehe, jih ti pogubijo. Če pa čednostno živijo in skušajo vedno to storiti, kar po pameti spoznajo za pravo, tedaj

sprojemajo tem potem kakor nekrščeni krst želja, ki jih pred Bogom vsaj pretvori v ude sv. cerkve. Taki se bodo izveličali, a ne v zmoti, nego v cerkvi, kateri se, dasi nevedoma, prištevajo po svojem mišljenju. Kdor pa vedoma, trdovratno vstraja v zmoti in zapira resnici svoje srce, ta se po naukih sv. cerkve ne more izveličati; a sodi ga ne cerkev, obsodbo nad njim je že izrekel drugi.

Bistvu sv. cerkve ne more nič tako nasprotovati nego menenje, da je vse eno, katerega verstva se držiš. Ta nesmisel je prav taka, kakor menenje o dvojnem odrešenju. Le ena cerkev je, katero je ustanovil in odkupil s svojo krvjo. (Ap. Dej. 20. 28.) le ena cerkev je, katero je postavil na nepremakljivo skalo. (Mat. 16, 18.) Kdor misli, da je vse eno, v kateri cerkvi živi, po kateri veri živi, kdor misli, da mora brez skrbi živeti v veri, v kateri je rojen, ta postavlja na laž Krista in apostole. Krist je apostolom zapovedal iti po svetu in vsem narodom oznanovati svoje nauke. In šli so, storili po ukazu, hoteč vse narode zjediniti v eni veri v Kristu.

Čemu je toliko mučencev kri prelilo, ako je vse eno, v kateri cerkvi je kedo? So mar apostoli krivično ravnali, če so postali iz judov kristijani, ali so krivično ravnali, ako so ostalim judom in vsem paganom priporočali, naj prestopijo k veri v Krista, so-li ti krivično ravnali, ako so celo paganom kakor judom grozili z večnim ognjem, ako ne sprejmejo vere v Križanega?

Kako gotov pa je lahko človek izveličanja v katoliški veri, pove nam jasno Melanchton v znanem izreku do svoje matere. Ko je ležal na smrtni postelji, vprašala ga je: „Moj sin! Ti veš, da sem bila prej goreča katoličanka, da sem se pa dala zapeljati po tebi in da sem stopila v novo cerkev. Sedaj pa te zarotujem pri živem Bogu, da mi poveš, katera vera je boljša in da mi o tej stvari ničesar ne utajiš!“ In Melanchton je glasno zaklical, tako da so ga vsi jasno slišali: „Nova vera se samo kaže najlepšo; najgotovejšo se pa kaže in tudi je stara!“

Vsi dobro misleči naj tedaj o tej resnici skušajo priti na jasno. Ako iščejo brez sovraštva in predsodkov resnice, da jim Bog svojo milost in njihov um jim razsvetli, da spoznajo resnico. In resnica, je in ostane:

Zunaj cerkve ni izveličanja.

L. P.

Govor škofa Flavijana pred cesarjem Teodozijem.

(V tem govoru prosi cesarja, naj prizanese mestu Antiohiji, ki mu je prizadelo toliko krivico Spis sv. Ivana Zlatoustega.)

Res je sicer, o cesar, ne moremo tega tajiti, tvoja ljubezen do našega mesta bi ne mogla biti večja! In prav to povečuje našo žalost, da so nam hudobni duhovi zavidali to ljubezen, in da smo se nehvaležne skazali svojemu dobrotniku in izvabili njegovo jezo. Razdeni naše mesto, pomori nas, pahni nas v katerokoli zlo: nikoli nas ne boš kaznoval, kakor zaslužimo. Mi sami smo te prehiteli in smo si nakopali nesrečo, ki je bridkejša kakor tisočera smrt. Oj, kaj more biti bolj žalostno, nego to, da smo vjezili na tako ostuden način svojega dobrotnika, ki nas je tako srčno ljubil? In, da ves svet to izve in nas dolži črne nehvaležnosti?

Če bi bili barbari napadli naše mesto, njegovo ozidje razrušili, hiše požgali in nas v sužnost odvedli, naša nesreča bi ne bila tako brezmejna. Dokler bi imeli tebe in vživali tvojo milost, ostala bi nam še nada, da nastopi konec tem stiskam in se zopet vrnemo v prejšnje stanje in doživimo še lepšo svobodo. Ali kam se hočemo zateči sedaj, ko smo izgubili tvojo naklonjenost in smo raztrgali vezi ljubezni, ki so nas branile krepkeje, kakor vsako ozidje? Na koga naj gledamo sedaj svojimi očmi, ko smo razkačili tako milega vladarja in dobrega očeta? — Zdi se sicer neznosno, kar so zagrešili (ti zločinci): a nahajajo se v resnici v prežalostnem položaju, ker ne upajo nobenemu človeku pogledati v obličje in si komaj drznejo povzdigniti svoj pogled proti solncu. Sramota jih sili, da povešajo trepalnice in se skrivajo. Bolj so obžalovanja vredni nego jetniki, kajti izgubili so vso svobodo. Največje osramočenje morajo prestajati, bodisi da pomislijo na veliko zlo, katero jim preti, ali na svojo sramoto. Ne morejo se umiriti, če pomislijo, da so si storili vse prebivalce zemlje v hujše tožnike, nego je on sam, ki se čuti prizadetega.

Toda, če ti hočeš, o cesar, je še balzama za te rane, še je lečilo zoper toliko zlo. Kolikokrat se zgodi celo pri zasebnikih, da postanejo velika in neznosna nasprotstva prilika izredne ljubezni! Tako je bilo tudi pri našem rodu. Ko je Bog človeka ustvaril, postavil ga v raj in ga povzdignil do take izvanredne časti, da mu je zavidal satan toliko blaženost ter ga privedel tako daleč, da je izgubil svoje vrojeno dostojanstvo. Toda Bog ga ni zapustil, nego mu je na-

mesto raja odprl nebesa; s tem je pokazal obnem svoje lastno ljubezen in je toliko hujše kaznoval zapeljivca. Stori tudi ti tako! Oni sovražni duhovi so si vse prizadeli, da bi oropali naše preljubo mesto tvoje milosti. Ker ti to dobro veš, kaznuj nas, kakor ti drago, a ne odtegni nam prejšne milosti! Da, ako mi je dovoljeno reči: Skaži nam sedaj še večjo ljubezen in uvrsti zopet to mesto med prva svojih najdražjih mest, — če se hočeš osvetiti nad hudobnimi duhovi, ki so povzročili to zlo! Če namreč mesto razdeneš in iztrebiš z zemlje, potem le izpolniš njih željo. Ako pa zatajiš svojo jezo in mestu zatrdiš, da je hočeš zopet ljubiti, kakor si je ljubil doslej, zadaš jim smrtno rano in se najhuje maščuješ nad njimi. Kajti s tem pokažeš, da s svojimi zalezbami nisi ne le ničesar dosegli, temveč učinili celo nasprotno, kakor so nameravali. Pa tudi pravično je, da to storiš in se usmiliš mesta, kateremu so hudobni duhovi zavidali tvojo ljubezen! Kajti, ko bi ga ne bil tako zelo ljubil, gotovo bi mu ne bili tako grozno nevoščljivi! Dasi se zdi čudno, kar pravim, vendar je resnično, da je zaradi tebe, da, vsled tvoje ljubezni zadela mesto ta nesreča. Koliko bridkejše nam morajo biti prav zaradi tvoje ljubezni besede, katere si mi rekel, kakor da bi bil požar upepelil mesto, ali je zadela katerikoli druga nezgoda!

Praviš, da si bil zasramovan, da si pretrpel, kar še nikdo med prejšnjimi vladarji. Ali, če hočeš, milostni, modri in pobožni cesar, postane ti lahko ta razžalitev mnogo krasnejša in svetlejša krona, kakor je ona, ki diči tvojo vladarsko glavo. Dijadem, ki ga imaš na glavi, je sicer znamenje tvoje zasluge, a je tudi znak dobrote onega, od katerega si ga prejel; krona pa, ki ti jo sedaj pripravlja tvoja milost, bode popolnoma tvoja zasluga, sad tvoje modrosti. Manj te bodo ljudje občudovali radi dragocenih kamenov na tvoji vladarski glavi, nego te bodo slavili zaradi zmage nad tvojo jezo. Tvoje kipe so razrušili? Saj lahko postaviš druge, ki bodo lepši od onih. Če odpustiš svojim razžaliteljem in jih oprostiš kazni, ne bodo ti postavili znabiti bronaste ali zlate, ali z dragimi kameni okrašene podobe, — ne, postavili ti bodo spomenik, ki bode dragocenejši od najizbornejše snovi za kipe, ker bo olepšan s tvojo milostjo in tvojim usmiljenjem. Vsak izmed njih te postavi kakor častni kip v svojem srcu: da, štel boš toliko spomenikov, kolikor je ljudij na svetu in kolikor jih še kdaj bode. Kajti ne le mi, nego vsi naši potomci, vsi poznejši rodovi začujejo o tvoji do-

broti in te bodo tako občudovali in ljubili, kakor da si tudi njim skazal to milost. In da ti pokažem, da se ne hlinim, in da bo temu res tako, hočem ti navesti le neki stari izrek, iz kojega lahko spoznaš, da se niti vojne čete, niti orožje, ne zakladi, ne velika množina podložnikov, niti druge podobne stvari tako ne podajo vladarjem, nego modro brzdanje in krotkost. Ko so nekaj kamenje lučali v kip slavnega Konstantina in so zaradi tega mnogi cesarju prigovarjali, naj kaznuje provzročitelje tega zločina, češ da so razbili njegov obraz s kamenjem, tedaj je baje otipal z roko svoj obraz in smeje se odgovoril: „Saj ne čutim nobene raue na svojem čelu, nego glava in ves obraz je nepoškodovan.“ Tožniki so bili osramočeni in popustili so svoj nasvet. Ta beseda je še vsem na ustnicah in dolgost časa ni mogla zbrisati spominja na to modro vedenje. Ali ni to lepše nego tisoč zmagoslavnihih spomenikov? Konstantin je sezidal mnogo lepih in velikih mest, premagal mnogo divjih ljudstev in na to niti ne mislimo. Ta izrek pa se proslavlja do današnjega dne, naši zanamci in njihovi vnuki bodo še čuli o tem; da, kar je še več, oni, ki bodo govorili o tem dogodku, pravili ga bodo s častjo in hvalo, in kateri ga bodo čuli, poslušali ga bodo z radostjo. Nihče ne more kaj tako plemenitega molče poslušati; mora se temu čuditi in radovati se, in njega, ki je to izrekel, poveličevati ter mu, če je tudi že umrl, posvetiti tisoč blagih želja in čast.tek. Ako si je oni radi svojega izreka že pri ljudeh pridobil toliko slavo, koliko kron se bo še le radoval pri milostljivem Bogu!

Toda čemu mi treba imenovati Konstantina in druge tuje može, saj lahko tvoje lastne čine porabim v to, da te opomnim k usmiljenju. Pomisli le nazaj, kako si nekokrat, ko se je bližal prav ta praznik (velika noč), izdal odlok za vse cesarstvo, v katerem si ukazal jetnike oprostiti in jim odpustiti kazni za njihove zločine! In, kakor da to še ni zadostovalo, da pokažeš svojo blagodušnot, rekel si: „Ko bi Bog dal, da bi mogel tudi mrtve obuditi ter jim podariti življenje!“ Spomni se cesar, sedaj teh besedij! Glej, sedaj je čas, da ti je mogoče mrtve obuditi in jim življenje vrniti. Kajti ti grešniki so že mrtvi. Vse to mesto je že mrtvo, vse to mesto stoji, že predno izrečeš svojo sodbo, pred vrati smrti. Obudi je torej zopet; to lahko storiš brez denarja, brez stroškov, brez izgube časa, brez vsakega truda. Le eno besedo, in mesto se dvigne iz smrtne noči! Ukaži, naj nosi odslej

ime po tvoji dobrotljivosti! (Philantropia). Niti njemu ne bo tako hvaležna, ki je je vstanovil, kakor tvoji besedi; in to po vsej pravici! Kajti oni je je zapustil, ko je je vstanovil: ti pa boš mesto, katero je postalo veliko in vživalo dolgo-trajne sreče, zopet vzravnal in vzdignil iz propada, v katerega se je pahnilo. Če bi bili sovražniki mesto napadli in je barbari naskočili in bi je bil ti oprostil, ne zaslužiš bi to toliko občudovanja, nego ga zaslužiš, če mu prizanesesh. Ono je storilo že mnogo vladarjev, to pa storiš med vsemi ti edin in to storiš, ko ne bo nihče tega pričakoval. Ono ni nič izvanrednega, nič nenavadnega; kajti vedno se dogaja, da vladarji branijo svoje podložnike; da pa se ti vkljub hudi razžalitvi, ki si jo pretrpel, odrečeš svoji jezi, to presega vso človeško naravo.

Pomisli dalje, da se moraš sedaj ozirati ne le na mesto Antiohijo, nego tudi na svojo slavo, da na vse krščanstvo. Kajti grki in judje, ves zemlje krog in tudi barbari (tudi ti so že čuli o tem), vse gleda na te in nestrpno pričakuje razsodbe, ki jo izrečeš nad tem, kar se je pripetilo. Ako bo mila in zanesljiva, hvalili bodo vsi tvojo besedo, slavili bodo Boga in rekli med seboj: „O kako velika mora biti moč krščanstva! Saj je v stanu brzdati jezo onega, ki ne priznava na zemlji nikogar nad seboj, ki ima oblast vse razrušiti in uničiti: uči ga, da se zatajuje tako, kakor bi se ne zatajeval nobeden zasebnik. Gotovo, Bog kristijanov mora biti mogočen Bog, ki naredi iz ljudij angelje ter jih dvigne nad vse slabosti narave!“

Znebi se torej cesar, onega nepotrebnega strahu in ne poslušaj tistih, ki trdijo, da bi si druga mesta upala še kaj hujšega učiniti in te še bolj zasmehovati. Kajti če bi bil nezmožen za maščevanje, in če bi te bili ti zlobneži premagali s silo, ali če bi bila moč na obeh straneh ista, potem bi se dala kaj takega pričakovati. A ker so obupani in mrtvi strahu pred smrtijo, ker po meni hite k tvojim nogam in vsak dan drugega ne pričakujejo nego svojega pogina; ker v skupni molitvi svoje oči dvigajo proti nebu in molijo, naj jim Bog pošlje svojo pomoč in milostno podpira moje poslanstvo: ker nalik onim, ki kmalu izdihnejo svojo dušo, delajo svoje zadnje oporoke: ali bi ne bil tukaj tak strah čisto odveč? Ako bi bilo ukazano, jih usmrtiti, gotovo bi ne prestali toliko, nego jim je pretrpeti sedaj, ko žive toliko dnij v strahu in trepetu in zvečer več ne

upajo doživeti jutra in zjutraj ne večera. Mnogi izmed njih so postali celo rop divjih zverij, ker so zbežali v puščavo, ne le možje, nego celo mali otroci, svobodne in spoštovane gospe, ki so se mnogo dnij in nočij potikali po brlogih, votlinah in duplinah v puščavi. Mesto je sedaj v čisto novem in nezaslišanem jetništvu. Hiše in zidovi stojé po koncu, vendar pa se vidi, da je v bolj žalostnem stanju, kakor požgana mesta. Noben barbar ga ne stiska, nikakega sovražnika ni videti in vendar so nesrečnejši od jetnikov. Listič, ki se zgane, utegne jih vsak dan spraviti v strah. To vedo vsa mesta. Ta bi se ne zgledovala tako nad tem, če bi bila Antiohija razdejana, nego zdaj, ko jo je zadela tolika nesreča. Ne misli, cesar, torej, da bi druga mesta postala vsled tega slabša! In ko bi tudi razdejal več mest, ne napravil bi toliko strahu, kakor zdaj, ko si nad zločince z negotovostjo njihove usode pripravil najstrašnejšo vseh kaznij! Ne podaljšuj torej več njihovega žalostnega stanja, marveč daj jim zopet, da se oddahnejo! Podložnike kaznovati in se nad njimi osvetiti radi njihove nerodnosti in razuzdanosti, to je lahka stvar. — A zločincem prizanesti in onim, ki zaradi svojih hudobij ne zasluži odpuščenja, oprostiti, to je v stanu komaj ta ali oni, zlasti če je razžaljeni kak vladar. Mesto napolniti s strahom, to ni nič težkega; toda učiniti, da te vsi ljubijo, da se vesele tvojega vladanja in da javno in skrivaj pošiljajo proti nebu svoje blage želje in prošnje za te in tvojo državo, to je težavno. Naj kak vladar potroši še toliko zlata, naj zbere neštivilne vojske in počne karkoli hoče, s tem ne učini, da ga velika množica ljubi. To je pa tebi sedaj čisto lahko. Kajti ne le oni, koje pomilostiš, nego tudi oni, ki začujejo o tem, vsi te bodo enako ljubili. S kolikim trudom in kolikimi stroški bi si ne hotel kupiti te sreče, da v jednom trenutku pridobiš ves svet, in vse one, ki zdaj žive, da vse bodoče prebivalce zemlje napolniš s tako vdanostjo, da ti ravno toliko dobrega žele, kakor svojim lastnim otrokom?

Poslovenil † Mikael Kogvšek.

(Dalje pride.)

Zvest katolik — zvest podanik.

Ko je sv. Frančišek Ksaverij misijonaril v Indiji, pridobil jih je mnogo za izveličalni Kri-

stov nauk. Ko je nekoč nekega takega izpreobrnjenca vprašal nekdo, kaj bi storil, če bi mu kralj zapovedal, da se mora odpovedati Jezusu Kristu, je odgovoril: „Rekel bi mu: zapovej mi, da sem kristijan, če hočeš, da sem tvoj zvest podanik, da skrbim za tvoj blagor, in da sem pripravljen, za te živeti in umreti; zapovej mi, če hočeš, da sem kristijan, da živim s svojimi sosedi v miru, da ravnam s svojimi podložniki mirno, da spoštujem svoje predstojnike, in sem nasproti vsem pravičen, kajti vse tu povedano je kristijanu sveta dolžnost. — Če mi pa prepoveš, izpolnovati zapoved božjo, postanem, kakor hitro zavržem Kristov nauk, razposajen, trdovraten, prevzeten, brezsrčen, slab podanik in hudodelec.“

F. S. V.

Ljudem in Bogu!

„Kaj si tako žalosten, prijatelj?“ nagovori gospod svojega znanca, katerega je srečal na ulici. „Oh, ti ne veš, kakšna nesreča se mi je prigodila. Ko sem se sprehajal tako v svoje misli zatopljen, nisem zapazil, da se pelje princ mimo mene. Zato nisem mogel princu izkazati dolžne časti. Najraje bi si glavo razbil. Kaj si bode neki princ mislil, ako mu njegovi spremljevalci povedo, kako sem se obnašal.“ In ni se mogel radi tega neprijetnega dogodka utolažiti. — Naenkrat pa zakliče: „Prijatelj, pojdi greva po stranskih ulicah, ker sicer srečava duhovnika, kateri nese sv. popotnico. Ljudje že poklekujajo; to pa ni zame.“ — Ti čudočudni ljudje! Pred svetnim dostojanstvenikom popadajo v prah, Bogu Najvišjemu se pa sramujejo skazati dolžne časti!

Gospica M. R.

Francoski boj zoper samostane.

Neki čuden boj se je razvnel zadnje čase na lepi francoski zemlji. To je boj zoper šolske sestre, učiteljice francoski mladini. Cesar si ni upal zelo sposobni, a veri nikakor ne prijazni ministrski predsednik Waldeck-Rousseau — to je vzel v roko koj ob nastopu svoje službe novi ministrski predsednik Combes. Celo nekteri imenitni republikanci mu ne slede, in zelo unesrečen se more sploh imenovati ta njega kulturni boj od svojega začetka do svojega dosedanjega stala. Ljudstvo, ki je imelo otroke v teh šolah, se dolečno izraža povsod zoper Combesove naredbe. Nič kaj prijaznim očesom ne gleda v to vrvenje tudi ne državno denarstvo, ker skoraj 10 do 12 milijonov frankov — koje so Francoskemu

prihranile šolske sestre — bode morala sedaj več izdajati državna denarna. 15. septembra je na Francoskem začetek šol in sedaj na mnogih krajih niti ni šolskih prostorov niti ne šolskih moči.

Sploh je znano onemu, ki je osebno videl Francosko — da je to zelo katoliškega prepričanja dežela. Z ljudmi, iz prepričanja katoliškimi, se je pa le težko šaliti. Da so vneti katoličani, izpričujejo te dni, ko je uprav največ božijepotnikov iz Francoske prišlo v Rim do sv. očeta. To se pa jako slabo zлага: v eni ter isti deželi in v enem ter istem hipu boj zoper samostane in samostanke šole, ki so povsod dobre, kjer so in tudi povsod najcenejše, kjer so — in najobilneje romanje v Rim do sv. očeta.

Junaka se pokazati je nudil ta šolsko-samostanski boj podpolkovniku 2. jezdečega lovskega polka Gaudinu de Saint Remy. — 7. avgusta t. l. se je bil namreč uprl, da bi bil eskadron jezdecov v Lanques odredil ter orožništvo tam podpiral ob zapiranjih samostanske tamošnje šole. Divizijski poveljnik general Frater mu je doposlal v to brzojavno naročilo. A Saint Remy mu je odgovoril z besedami: „Ne morem izvesti povelja, ki se upira mojemu verskemu čuvstvu in moji vesti.“ Vsled tega mu je general Frater nemudoma zaukazal, da naj poveljstvo izroči prvemu naslednjih si častnikov iz štaba. To je Saint Remy tudi koj učinil ter na to ponosno-mirno čakal posledice svojega vedenja.

Vojni minister je veleval neubogajočega postaviti pred vojaški sod, mesto da bi ga bil kaznoval le radi prestopka.

Podpolkovnik Saint Remy bi se bil pač menda umaknil svoji usodi, da je koj odložil svojo častno službo in zapustil vojaški poklic. A tega ni hotel storiti, zvest vojaški zastavi in pripravljen moško prenesti tudi posledice svojega samozavestnega dejanja. — Zanimivo je, nad vse zanimivo, da ga je vojaški sod mesta Nantes soglasno oprostil in obsodil le radi prestopka na eden dan zapora. Ker je bil pa od 9. avgusta priprt, prebita je tudi ta kazen za prestopok.

To rabsodbo je poslušalstvo sprejelo z burno pohvalo.

V samoobrambi je rabil podpolkovnik le malo besedi in ni zinil ene, s kojo bi bil za-se pridobival sodnike. Povdarjal je le, da je prišel v nesoglasije med vojaško dolžnostjo in svojo vestijo. Popolnoma svest si je bil ob tem svojega vedenja in dobro je vedel, da se

bo treba zagovarjati pred sodnijo, a vedel je tudi, da je nad to človeško še druga sodba, namreč božja sodba. Tako primeroma je govoril.

Priči general Frater in polkovnik Robion sta se zglasovala za obdolženca zelo ugodno povdarjajoč, kako pač težek boj je moral ob tem v svojem notranjem izbojevati podpolkovnik — do tega trenutka vsemu francoskemu vojaštvu pokorščine izgled.

Remy je te dni sopet vstopil v francosko vojno. S kakimi čutili vsprejet pri vojakih, ki so krščanskega prepričanja — vsak bralcev lahko sam presodi. In s kakim zasebnim ponosom je moral sopet stisniti v desnico svoj meč, to bo pa znal najbolje presoditi kak Sebastijan ali Florijan med vojniki današnjih dni.

In vojak, ki mu je za Bogom prva stvar čast. Kdo bi bil kedaj vedel za Saint Remy-jevo ime med nami; sedaj je pa čez noč postal do mala svetovna celebriteta. — Pač navdušilen izgled za vsacega navzdol, ki se mu krivica godi — tudi ko bi kedaj kaj podobnega med Slovenci bilo. In pa spravljen izgled za vsacega navzgor: naj si ne dela sebi v kvar in vmišljenemu kaznovancu v prid po nepotrebnem ljudi, ki je prej ali slej brezdvombeno obda mučniški venec.

Izgledi med značajnim svetom vsepovsed vlečejo. Zato ima Saint Remy že svojega naslednika na Francoskem, majorja Le Roy. Tudi ta je odpovedal pokorščino ob nemirih, ki so se izcimili v francoski Bretagni radi zaprtih samostanskih šol. — 23. septembra t. l. se bo zagovarjal tudi on pred bojnim sodom.

Protesti zoper vlado pa se množijo dan za dnevom. Tako je n. pr. princ Ferdinand de Lucinge odložil županstvo, da mu ne bo treba grešiti nad prostostijo in premoženjem iz svoje srenje pregnanih nun. Blaga mu soproga princesa Lucinge pa si je pridobila učiteljsko sposobnost, da odpre prosto šolo in nadomesti od tu pregnane šolske sestre.

Tako si dan za dnem globlje jamo grébe ministrstvo Combes. Morda si šteje že svoje dneve. Nad grobom pa mu zavladajo vsaj svoj čas Remy in somišljenki ter somišljenice.

Burski generali pri novem angleškem kralju, Edvardu VII.

Burski generali Botha, Dewet in Delarey, ki se mude sedaj v Evropi, so obiskali v Cowes na kraljevi jahti tudi svojega novega kralja bolnega Edvarda VII. Stari Krüger jim je sicer svetoval, da naj tega pač nikakor ne store. Navzlic temu pa so se venderle odzvali kraljevemu vabilu, dasi so se s tem svojim činom zamerili marsikomu onih, ki bi bili radi bolj burski, nego so Buri sami.

Brzjojavka, ki je nam sporočala sestanek burskih generalov s kraljem Edvardom, pravi, da jih je kralj kar najprijaznejše vsprejel in da jim je šel na krovu celo par korakov nasproti. Tista angleška brzjojavka tudi zatrjuje, da so bili burski generali „strašno ganjeni“ vsled tolike prijaznosti in da se kar niso mogli dovolj pohvalno izraziti o ljubeznjivem vedenju in prijaznem sprejemu svojega novega vladarja. Druga, malo pozneje došla brzjojavka pa pravi, kako so generali po avdijenci trdovratno molčali in da se niso dali na noben način premetiti, da bi izpregovorili svojo pohvalo ali pa grajo. To zadnje je najverjetnejše.

Kakor rečeno: radi svojega obiska pri kralju Edvardu so si nakopali burski generali v očeh nerazsodnežev veliko antipatijo. Pri razsodnih ljudeh pa je veljava omenjenih treh mož prav s tem obiskom narastla še višje, ker so s tem pokazali, da so modri, previdni in hladnoručnjajoči ljudje. Veliko neumnost bi bili storili in kot nezreli bi se bili pokazali burski generali, ko bi bili odklonili kraljevo povabilo. Z odklonitvijo bi bili Botha, Dewet in Delarey največ škodili burski stvari v južni Afriki.

Generali so pripoznali ob sklepanju miru angleško nadvlado. Oni so se uklonili sili in če bodo sopet kedaj pozneje uvideli potrebo, da se zamrejo te sile otresti s silo, ne bo jim tega pač nihče štel v zlo. Do tedaj pa se mora oклонiti in s čim prijaznejšimi obrazi se klonijo, toliko boljše je za nje in za burske nade. Če bi se držali napeto in užaljeno, bi si gotovo ne izboljšali položaja. Nihče torej ne more smatrati obiska pri kralju Edvardu za nekaj poniževalnega za nje. Oni se niso nič pregloboko priklanjali Angležem, pač pa so se njim Angleži prav do tal. Kralj sam jih je povabil k sebi, z največjimi častmi so jih vsprejeli, razkazovali jim vojno brodovje. Če bi se temu ne bili odzvali, smatralo bi se jih lahko za ne-

olikane. Če bi bili to storili, napravili bi bili veselje samo onim „dobrim“ prijateljem Anglije, ki ji radi učinijo kako malo sramoto, ne da bi bila pri tem njihova koža v nevarnosti.

Tudi Angležem ni šteti preveč v zlo, ker se tako trudijo, da bi si pridobili prijateljstvo burskega naroda. To priča namreč, da si Angleži niso še v svesti svoje moči v južni Afriki. Tudi za gospodarsko stališče Burov bi bilo želeti, da bi si Angleži kmalu pridobili popolno prijateljstvo Burov. Toda, če se le malo ozremo na zgodovino burskih republik in značaj burskega naroda, potem je jasno, da se trudijo Angleži z vsemi prijaznostmi svoje snubitve zaman. Narod, ki je pokazal s takimi dejanji ljubezen do svobode in neodvisnosti, ne bo se dal omotiti s par sladkimi frazami. Prav tako se ne dajo preslepiti Botha, Dewet in Delarey, pa naj jih vsak dan povabi Edvard pred svoje obličje.

Gotovo je, da ni bila nikaka zabava za burske generale, ko so morali obiskati svojega novega vladarja. Trebalo je samozatajevanja in premagovanja in prav to sopet priča o velikih vrlinah hrabrih generalov. Tudi to žrtev so junaki prinesli na korist svojemu narodu. To je junašk narod: to je narod-trpin. In zgodovina ga je znamovala neizbrisljivimi črkami med narode, ki so kot Buri — narodi-trpini.

„Amerik. Slov.“ in vredništvo.

Izlam in krščanstvo.

(Dalje.)

Vse to se je pa izvedelo po mestu, in egipčanske gospe so imele polna usta o gospej, ki je hotela grešiti z sužnjem. Da se maščuje, povabi jih na obed. Pred vsako položi na krožnik nožič. Potem pokliče v dvorano Jožefa, da jim streže. Ko so ga videle, očarala jih je tako njegova lepota, da so — mesto sadje — porezale se po rokah. S tem jim je žena Putifarjeva zavezala jezike. — Jožef še vedno ni bil varen pred zborovanjem; žena mu je pretila z ječo, če se ji ne vda, Jožef si je rajši izvolil ječo. — Potem se vjema pripovedovanje s sv. pismom, kako je razlagal sanje faraonovemu točaju in pekarju, kako je razložil čudni sen Faraonu in kako se je vsled tega povspel do

najodličnejšega mesta. — Ob času lakote so prišli k njemu njegovi bratje; takoj jih je spoznal. Bogato jih je obdaroval, a obečal jim je, da jih v drugič vsprejme le pod tem pogojem, ako privedo seboj najmlajšega brata Benamina. Ko pridejo drugič, obdrži Jožef po zvižaci (s srebrno čašo) Benamina pri sebi ter se mu da obenem spoznati. Žalostni se vrnejo bratje razven najstarejšega k očetu ter mu sporoče nesrečo. Jakob jame tako plakati, da oslepi. Vender pošlje še tretjič brate, da nakupijo žita. Tedaj se jim razodene Jožef. Po ske-sanih svojih bratih je poslal očetu svojo spodnjo obleko, katero naj mu oblečejo. Jakob je že od daleč čutil Jožefov duh, a drugi so se norčevali iz njega. Tedaj pa prispejo njegovi sinovi, oblečejo mu Jožefovo obleko, in Jakob izpregleda. Potem se odpravijo vsi skupaj v Egipt, kjer jih posadi Jožef na prestole. Prej se mu še do tal priklonijo. Pravi jim: „Oče moj, to je pomen mojih tedanjih sanj.“ — V suri 40. ga imenuje poslanca božjega do Egipčanov. Kakih sv. knjig pa ni napisal.

Bogoslov Karol Cankar.

(Dalje prihodnjič.)

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec september 1902:
Krščanska ljubezen.

b) Posebni nameni:

20) **Sv. Evstahij.** Slovenska šolska mladina. Utrditev ljubezni in sloge med slovanskimi narodi, Sloverci v Egiptu.

21.) **Sv. Matej.** Slovenski bogoslovci. Mladičiči, ki jih Bog kliče v redovniški stan.

22) **Sv. Mavricij** Slovenski učitelji in katehetje. Vneto češčenje presv. Rešnjega Telesa.

23) **Sv. Tekla.** Slovenska dekleta v tujih mestih. Čišlanje deviškega stanu.

24.) **Sv. Gerard.** Slovenski delalci na Nemškem. Podpiranje ubogih družin.

25.) **Sv. Kleofa.** Knezškof Anton Bonaventura. Blagoslov božji nad škofovimi zavodi.

26) **Sv. Ciprijan.** Katoličani na Poljskem. Izpreobrnjenje protestantov na Angleškem.

S.

Zahvala.

Najpristrčnejšo zahvalo izrekam naši ljubi Gospej presv. srca, sv. Antonu Padovanskemu, sv. Jožefu za uslišano prošnjo o častni zadevi. Priporočam se pa tudi ob enem najgorkeje vsakemu, sosebno še bralcem »Zg. Danice« v molitev.

A. R.,

služkinja v Ljubljani.